

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 525/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. PB-3C/42/2022 z 18. januára 2024, rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27Co/37/2024 z 13. augusta 2024 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/41/2025 z 28. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Ústavnému súdu bola 3. septembra 2025 doručená sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojho práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces a na rovnosť zbraní podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rovnosť zbraní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práv podľa čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 152 ods. 4 ústavy napadnutými rozsudkami okresného a krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie vecí na prvý stupeň novému sudcovi všeobecného súdu mimo Trenčiansky kraj a zákaz pokračovať v porušovaní jej práv. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd prikázal všeobecnému súdu podať na ústavný súd návrh na začatie konania o súlade § 429 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) s ústavou, resp. z dôvodu hospodárnosti navrhuje, aby také konanie začal priamo ústavný súd. Napokon žiada náhradu trov konania a priznanie finančného zadosťučinenia.

2. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že konanie neprerušil (výrok I), uložil žalovanej sťažovateľke (ako žalovanej 3, pozn.) povinnosť zaplatiť žalobcom 546,80 eur (výrok II), povinnosť nahradiť trovy konania žalobcom v rozsahu 100 % (výrok III), žalobu proti žalovaným 1 a 2 zamietol (výrok IV) a nárok na náhradu trov konania žalovaným 1 a 2 nepriznal (výrok V).

3. Krajský súd odmietol odvolanie žalovaného 1 proti vyhovujúcemu výroku II a súvisiacemu výroku III o trovách konania vo vzťahu žalobcov a žalovanej 3 (výrok I), odmietol odvolanie sťažovateľky proti súvisiacemu výroku V o trovách konania vo vzťahu žalobcov a žalovaných 1 a 2 (výrok II) a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach – vo vyhovujúcom výroku II a súvisiacich výrokoch III a V, ktorými súd prvej inštancie rozhodol o náhrade trov konania medzi stranami sporu (výrok III) Žalobcom náhradu trov odvolacieho konania proti žalovaným 1 a 3 nepriznal (výrok IV).

4. Dovolanie podané sťažovateľkou najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol, pretože bolo podané bez zastúpenia advokátom a bez potvrdenia o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa (ani na výzvu sťažovateľka nereagovala, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa sťažovateľky rozhodli všeobecné súdy o šikanóznej žalobe. Súd mal byť zneužitý ako nástroj podvodného konania účastníka konania. Namieta nesúlad § 429 CSP s ústavou, pretože podľa jej názoru odporuje materiálnemu jadrú ústavy. Tým, že najvyšší súd nerozhodol o merite veci (pre absenciu právneho zastúpenia), spáchal „útok na právny štát“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, podľa ktorého ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Každá osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (II. ÚS 734/2017).

7. Sťažovateľka mala k dispozícii na ochranu označených práv proti napadnutému rozsudku okresného súdu opravný prostriedok (odvolanie), ktorý aj využila. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti porušeniu práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu bol krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti tomuto rozhodnutiu. Ústavnú sťažnosť preto ústavný súd v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu mala sťažovateľka k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktorý rovnako využila. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany

proti porušeniu práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu bol najvyšší súd, čo opäť vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu. Ústavnú sťažnosť preto ústavný súd aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

9. Ústavný súd konštatuje, že aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť, a to pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, pretože najvyšší súd nepostupoval v rozpore so zákonom. Odmietnutie podaného dovolania vychádza z platnej právnej úpravy, podľa ktorej musí byť dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Výnimka je možná len v prípadoch, (a) ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, (b) dovolateľom je právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, (c) ide o dovolateľa v spore s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti CSP, zastúpeného osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

10. Zákonodarca veľmi jasne určil, že pri podaní dovolania je nevyhnutné zastúpenie advokátom a toto ustanovenie bol najvyšší súd povinný rešpektovať. V prípadoch, keď je účastníkom konania zrejme, že právneho zástupcu nebudú vedieť zaplatiť, je potrebné obrátiť sa so žiadosťou o ustanovenie advokáta na Centrum právnej pomoci, čo sťažovateľka zrejme nevyužila.

11. Akokoľvek sa môže zdať rozhodnutie najvyššieho súdu sťažovateľke nespravodlivé alebo formalistické, nejde o rozhodnutie nesprávne, a to ani z ústavnoprávneho hľadiska. To, či obligatórne (povinné) právne zastúpenie môže odporovať ľudským právam, už bolo pritom opakovaně preskúmané nielen ústavným súdom, ale aj Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že (a) neexistuje povinnosť poskytnúť bezplatnú právnu pomoc v občianskoprávných sporoch a (b) že požiadavka na povinné právne zastúpenie pred vyššími súdmi, ktoré rozhodujú o dovolaní, sama osebe nie je porušením práva na spravodlivé súdne konanie. Štáty však majú v takom prípade povinnosť zabezpečiť prístup k vnútroštátnym súdom spôsobom, ktorý je v súlade s čl. 6 dohovoru, sú povinné preukázať starostlivosť pri ochrane práv garantovaných čl. 6 dohovoru a systém právnej pomoci musí ponúkať jednotlivcom základné záruky ich ochrany pred svojvôľou (pozri napríklad rozsudok ESLP Sialkowska proti Poľsku a Staroszczyk proti Poľsku z 22. 3. 2007, č. 8932/05 a č. 59519/00).

12. Obligatórne zastúpenie advokátom je prvkom posilnenia základného práva na právnu pomoc tam, kde je uplatňovanie práv fyzických osôb a právnických osôb náročnejšie ako v štandardných sporoch o právo. Zároveň právny poriadok ponúka možnosti, ako si právnu pomoc zabezpečiť v prípade, ak by nedostatok majetku mal byť tým dôvodom, pre ktorý by určitá osoba nemala možnosť domáhať sa ochrany svojich práv. Tieto možnosti však sťažovateľka v dotknutom konaní nevyužila. Ľudsky je pochopiteľné, ak tak neurobila z nevedomosti, to však nič nemení na tom, že právny poriadok také prostriedky pozná a práve preto povinné zastúpenie advokátom v určitých situáciách nie je takou podmienkou, ktorá by bola ústavnoprávne nesúladná.

13. Ústavný súd s ohľadom na uvedené nevyhoviel ani návrhu sťažovateľky, aby začal konanie o súlade právnych predpisov, keďže súlad sťažovateľkou namietaného § 429 CSP už bol predmetom prieskumu ľudskoprávnych inštitúcií.

14. Aj v konaní pred ústavným súdom sa vyžaduje povinné právne zastúpenie a aj v tomto prípade táto podmienka slúži na ochranu práv sťažovateľov. V prípade, ak sťažovateľ nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami potrebnými na úhradu odmeny právneho zástupcu, má možnosť požiadať o ustanovenie právneho zástupcu buď Centrum právnej pomoci, alebo samotný ústavný súd. Preukázanie majetkových pomerov je však len jednou z dvoch podmienok, ktoré musia byť naplnené na to, aby mohol ústavný súd ustanoviť dotknutému sťažovateľovi právneho zástupcu. Tou druhou je skutočnosť, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie práv sťažovateľa. Inak povedané, že je tu možnosť, že bude sťažovateľ s podanou ústavnou sťažnosťou úspešný. To však nebol prípad sťažovateľky a z tohto dôvodu ústavný súd nevyzýval sťažovateľku na doplnenie sťažnosti o preukázanie jej majetkových pomerov a právneho zástupcu neustanovil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu